

Författningssamling

Bolagspolicy för Oskarshamns kommun

Fastställd av kommunfullmäktige 2014-02-10, § 21

Gäller från och med 2014-02-10

Inledning - ägaridé

Kommunen äger bolag och driver bolagsverksamhet för att förverkliga kommunala ändamål. Verksamheten som bedrivs i dessa bolag syftar till att skapa nytta för kommunen och kommuninvånarna.

De kommunala bolagen är liksom nämnder och förvaltningar till för att bedriva kommunal verksamhet. Policyn ska tydliggöra hur ansvar och roller fördelas mellan kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och respektive bolagsstyrelse.

En tydlig bolagspolicy bidrar till att skapa förutsättningar för en fungerande ledning av den kommunala bolagsverksamheten. Om tveksamhet uppstår i frågor som berörs av denna policy ska kommunstyrelsen konsulteras.

De juridiska utgångspunkterna för en aktiv ägarstyrning beskrivs i **bilaga 1**.

Definitioner

Förutom lagar och författningar regleras bolagens verksamhet och dess relation till kommunen genom:

- Bolagsordning
- Bolagspolicy
- Ägardirektiv
- Eventuella avtal mellan kommunen och respektive bolag samt, i förekommande fall, stiftelser
- Eventuella avtal mellan kommunen och andra aktieägare i, av kommunen, delägda bolag

När det gäller begrepp ska följande användas:

Bolag är ett sammanfattande begrepp för aktiebolag och stiftelser, dock skall nämnas att för stiftelserna gäller stiftelselagstiftelsen.

Kommunkoncernen är ett begrepp som kommunen använder som ett sammanfattande begrepp för samtliga bolag, stiftelser, nämnder och förvaltningar.

Styrning och ledning av kommunens bolag

Övergripande ledning

Ett viktigt inslag i ägarstyrningen är öppenhet och förtroende mellan ägaren och respektive bolagsstyrelse. Denna policy förutsätter en positiv och produktiv organisationskultur både inom den politiska nivån och inom den administrativa nivån i kommunkoncernen, samt ett aktivt styrelsearbete i såväl kommunen som i bolagen med en ömsesidig dialog. Kommunen strävar efter en effektiv styrning och väl avgränsade uppdrag till olika organ. Därför är det viktigt att iaktta hur de olika organen bemannas.

Ägandet av kommunens bolag utgår från kommunfullmäktige. Fullmäktige har dock delegerat en del uppgifter till kommunstyrelsen. För att tydliggöra fördelningen av ansvaret och rollerna mellan kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och bolagens styrelser följer här en beskrivning av kommunkoncernens ledningsfunktioner.

Ledningsfunktioner

Kommunstyrelsen ska för att främja effektiviteten i kommunkoncernen se till att samordningen av verksamheterna i bolagen och kommunen fungerar. Kommunstyrelsen ansvarar, med undantag för punkterna 1-5 nedan, för kommunens **ägarfunktion** i bolagen.

Kommunstyrelsen utser representanter till årsstämma i bolagen.

Kommunstyrelsen har, utöver ägarfunktionen en uppsiktsplikt över bolagen. Med kommunstyrelsens uppsiktsplikt avses att man ska ha uppsiktsplikt över bolagen enligt Kommunallagen (KL) 6 kap. § 1, 1a och 1b. Denna uppsiktsplikt ska inte blandas samman med ägarfunktionen.

Följande frågor ska vara förbehållna *kommunfullmäktige*.

1. Ärenden enligt 3 kap. 16 - 18 §§ KL som innebär att:
 - Besluta om viss verksamhet skall bedrivas i bolagsform
 - Se till att det kommunala ändamålet med verksamheten och de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen,
 - Välja styrelse och minst en lekmannarevisor samt suppleanter

- Ta ställning i principiellt viktiga frågor eller annat som är av större vikt innan bolagen fattar beslut. Man ska också se till att detta beskrivs i bolagets bolagsordning. Som exempel på sådana frågor kan nämnas:
 - kapitaltillskott till företag
 - förvärv och bildande av dotterföretag eller annat väsentligt företagsengagemang
 - frivillig likvidation av företag
 - försäljning av företag, del av företag eller rörelse
- 2. Ärenden som rör kommunkoncernens vision och övergripande mål
- 3. Fastställande av de ekonomiska kraven på bolagen
- 4. Grunderna för ekonomiska förmåner för styrelseledamöter, lekmannarevisorer och suppleanter i företagen
- 5. Ansvarsfrihet för styrelseledamot och verkställande direktör om revisor ej tillstyrkt sådan

Bolagens styrelser ska bidra till kommunens vision inom sitt verksamhetsområde och ska arbeta i enlighet med fastlagda övergripande mål som bryts ned i respektive bolags verksamhetsplanering.

Avkastningskrav

Kommunfullmäktige fastställer avkastnings- och soliditetskrav för bolagen. Kraven ska vara långsiktiga, uttryckas för en period om 3-4 år och ta hänsyn till respektive bolags ändamål och utvecklings- och investeringsbehov.

Avkastningskrav ska uttryckas i form av räntabilitet på totalt kapital, räntabilitet på eget kapital eller i fast belopp. Avkastningskraven är inte detsamma som utdelning.

Soliditetskravet uttrycks i det egna kapitalet och obeskattade reservers andel av summan eget kapital, avsättningar och skulder.

Koncernnytta

Målsättningen för verksamheten inom kommunkoncernen ska vara att tillgodose intressen som gagnar kommunen i sin helhet. Det kan sammanfattas i begreppet samhällsnytta. Bolagen ska i sin verksamhet ta hänsyn till den samlade effekten för den kommunala organisationen för att åstadkomma största möjliga samhällsnytta. Bolagen ska därför i samråd med kommunens förvaltning söka lösningar som tillgodoser helhetsintresset.

Kommunstyrelsens uppdrag att samordna kommunens och bolagens verksamhet ska respekteras.

Ägardirektiv

Kommunen kan genom beslut i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen enligt ovan ge direktiv för bolagens verksamhet. För att bolaget ska omfattas av direktivet ska detta fastställas av årsstämman. Denna bolagspolicy är ett sådant ägardirektiv och ska således behandlas på bolagets årsstämma.

Utöver bolagspolicyn ska ägardirektiv för respektive bolag formuleras. Dessa ägardirektiv ska bland annat följa de övergripande visioner och mål som kommunfullmäktige antar. Ägardirektiven ska vara långsiktiga och uttryckas för en period om 3-4 år, men ska behandlas i samband med den årliga mål- och budgetprocessen i kommunkoncernen.

Ägardirektiven skall ha följande struktur:

- Ändamålet med bolagets verksamhet, precisering av bolagets samhällsnytta
- Ägarens krav
 - Mål med verksamheten
 - Ekonomiska mål
 - Rapportering

Policydokument

Av ägaren - kommunfullmäktige och kommunstyrelsen - fattade policybeslut syftar till att lägga fast koncerngemensamma värderingar och uppnå ett gemensamt agerande i hela kommunkoncernen. Dessa policybeslut ska därför följas av bolagen, antas av respektive årsstämmor och vara utgångspunkten för interna riktlinjer i de olika bolagen.

Övergripande är att bolagen aktivt ska driva klimat och miljöfrågor i sin verksamhet och verka för att Kalmar län ska vara en fossilfri region 2030.

Offentlighetsprincip

Allmänhetens rätt att ta del av handlingar gäller för bolagen, bestämmelserna i 2 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Lag (2010:1429). I de fall kommunen är minoritetsägare i bolaget gäller att kommunfullmäktige ska verka för att allmänheten ska ha rätt att ta del av handlingar hos bolagen enligt de grunder som gäller för allmänna handlingars offentlighet i 2 kap. tryckfrihetsförordningen offentlighets- och sekretesslagen. Lag (2009:447).

Styrelsearbete

Bolagen ska bedriva sin verksamhet så att de långsiktigt bidrar till att främja utveckling och tillväxt i kommunen samt för att uppnå kommunens vision.

För ägaren - kommunen - är det viktigt att styrelserna aktivt arbetar för att utveckla bolagens organisation och verksamhet samt att det råder ett förtroendefullt förhållande mellan ägaren och styrelserna.

Styrelsen i respektive bolag ska se till att bolaget har en väl fungerande ledning. Styrelsen ska fortlöpande följa upp bolagets verksamhet mot bolagets ändamål och de mål och riktlinjer som fastställts.

Styrelsen ska årligen utvärdera sitt arbete. Utvärderingen ska omfatta minst:

- om styrelsen saknar någon kompetens för att kunna utföra sina uppgifter och
- om styrelsens arbetsformer fungerar och om den är organiserad på lämpligt sätt när det gäller arbetsfördelning inom styrelsen och eventuellt utskottsarbete.

Om styrelsen kommer fram till att det finns brister som behöver åtgärdas ska styrelsen åtgärda bristerna eller anmäla dem till ägaren - kommunen.

Styrelsen ska också se till att kontrollen över bolagets ekonomiska situation är tillfredsställande, att bolagets riskexponering är väl avvägd, att redovisning och finansförvaltning håller hög kvalitet och kontrolleras på ett betryggande sätt samt att bolaget har god intern kontroll.

Information om bolagsstyrning och bolagets interna kontroll

Bolagen ska årligen upprätta en särskild rapport om bolagsstyrningsfrågor.

Rapporten ska avges av bolagets styrelse och innehålla följande områden:

- Rapportering om hur den interna kontrollen vad avser uppfyllande av bolagets ändamål och av ägaren beslutade mål. Dessutom hur bolagets finansiella och verksamhetsmässiga rapportering är organiserad och hur väl den fungerat under det senaste räkenskapsåret.
- Beskrivning och utvärdering av styrelsearbetet under räkenskapsåret
- Beskrivning av ärenden som lämnats till kommunfullmäktige för ställningstagande

Samordnad revision

De av kommunfullmäktige valda lekmannarevisorerna ska hämtas ur kretsen av kommunens revisorer (personsamband).

Det ska ske en samordning av revisionen av kommunens förvaltning och bolagen. Detta framgår närmare av kommunens revisionsreglemente.

Personalfrågor

Bolagsstyrelsen ska ha samråd med kommunstyrelsens ordförande samt med kommundirektören innan VD för bolaget tillsätts eller avsätts. Bolagsstyrelsen har dock ytterst att fatta beslut om att utse ny VD eller att avsätta VD.

Styrelsearvoden

Kommunstyrelsens arbetsutskott lämnar rekommendationer gällande styrelsearvoden i bolagen.

Informationsskyldighet och löpande rapporter

Bolagen skall hålla kommunstyrelsen väl informerad om sin verksamhet.

Bolagen ska till Kommunstyrelsen snarast överlämna följande handlingar:

- Protokoll från årsstämma
- Bolagets årsredovisning
- Revisionsberättelse
- Granskningsrapport
- Rapport om bolagsstyrning och bolagets interna kontroll.
- Underlag för sammanställning av koncernredovisning enligt separat instruktion
- Tertial- redovisningar av bolagets verksamhet, utveckling och ekonomiska förhållanden
- Budget och verksamhetsplan för de nästkommande tre åren.

Kommunstyrelsen utfärdar anvisningar för bolagens arbete med budget och årsredovisning. Bolagen ska därmed följa kommunkoncernens process för verksamhets- och ekonomistyrning.